

До 80-річчя від дня народження

В'ячеслав Григорович Михайлов

4 жовтня 2016 р. виповнилося 80 років від дня народження В'ячеслава Григоровича Михайлова — члена Українського товариства генетиків і селекціонерів ім. М. І. Вавилова, головного наукового співробітника відділу селекції і первинного насінництва зернобобових культур ННЦ «Інститут землеробства НААН», відомого селекціонера, одного з провідних учених у галузі генетики і селекції рослин, доктора сільськогосподарських наук, професора, член-кореспондента Національної академії аграрних наук України.

Михайлов В. Г. народився 4 жовтня 1936 р. у м. Умань Черкаської області. Після закінчення середньої школи у 1955 р. вступив до Уманського сільськогосподарського інституту (нині — Національний університет садівництва), який закінчив у 1960 р. По завершенню навчання в інституті працював агрономом у радгоспі «Кам'янка» Запорізької області, потім на Запорізькій дослідній станції у відділі селекції. У 1963–1966 рр. навчався в аспірантурі в Українському науково-дослідному Інституті

землеробства (нині — ННЦ «Інститут землеробства НААН») у лабораторії селекції. У 1967 р. захистив кандидатську дисертацію на тему «Изменчивость биологических и хозяйственно-ценных признаков сои в северной Лесостепи Украинской ССР» за фахом «селекція і насінництво». З 1966 р. працює в Інституті землеробства спочатку молодшим, а потім старшим, головним науковим співробітником, а з 1988 р. — завідувачем відділу селекції сої. У 1991–2010 рр. працював заступником директора Інституту з селекційної роботи і завідувачем лабораторії селекції і насінництва сої. З 2010 р. — завідувач відділу селекції і первинного насінництва зернобобових культур ННЦ «Інститут землеробства НААН». Доктором сільськогосподарських наук В'ячеслав Григорович став у 1987 р., а у 1992 р. В. Г. Михайлову присвоєно вчене звання професора, з 1993 р. його обрано членом-кореспондентом НААН, в 2013 р. присвоєно звання лауреата Державної премії України в галузі науки і техніки.

В'ячеслав Григорович Михайлов зробив вагомий внесок у розвиток сільськогосподарської науки. Він відомий у світі спеціаліст у галузі генетики, селекції, насінництва, сортової технології вирощування бобових та інших сільськогосподарських культур. У свій час він керував відділенням селекції і насінництва інституту, у складі якого налічувалось 8 селекційних відділів і лабораторій та лабораторія селекції Київської дослідної станції. Під його безпосереднім керівництвом і за активної участі виконуються експериментальні й теоретичні дослідження з багатьма культурами, результатом проведення яких є удосконалення методів селекції та насінництва, що забезпечило підвищення ефективності робіт із створення і впровадження у виробництво високопродуктивних сортів і гібридів різних сільськогосподарських культур. Він виявив закономірності успадкування найважливіших якісних і кількісних ознак сої.

У процесі вивчення генетики сої встановив низку генетичних чинників, що контролюють тривалість періоду вегетації, висоту і тип росту рослин, осипання насіння, твердонасінність, колір оболонки насіння і рубчика, стерильність пилку, ефективність утворення бульбочок на коренях; виявив ознаки, які корелюють з продуктивністю, встановив частку генетичного фактора в загальній мінливості кількісних ознак та інші особливості і закономірності генетики та фенетики бобових культур.

Важливо, що саме професор В. Г. Михайлов розробив генетичні основи селекції ранньостиглих сортів сої, виділив джерела та донори ранньостиглості, високої насінневої продуктивності, стійкості проти бактеріальних і грибних хвороб, високого і стабільного вмісту білка й олії тощо.

Таким чином професор В. Г. Михайлов науково обґрунтував модель сорту, розробив селекційні програми, а також принципи добору батьківських форм для гібридизації. Створив вихідний матеріал, на основі якого разом із співробітниками лабораторії селекції і насінництва сої ННЦ «Інститут землеробства НААН», а також інших установ виведено близько 40 сортів, які в різні роки були і є внесеними до Реєстру України та інших держав. Ці сорти значно підвищили ефективність вирощування сої у традиційних зонах і дали змогу розширити ареал на північні і західні області України, тобто у ті райони, де раніше у зв'язку з пізньостиглістю сою не вирощували, а також створити сорти для поукісних та пожнивних посівів. Низку виведених В. Г. Михайловим сортів внесено до Реєстрів у Молдові, Російській Федерації, зокрема у Волгоградській області і Краснодарському краї, Республіці Білорусь, а також у Сполученому Королівстві. Завдяки співпраці із міжнародною консалтинговою компанією Lyle Morrison & Partners організовано випробування нових, створених в інституті, сортів сої у Великій Британії. В Кембриджському університеті успішно пройшли випробування нові сорти Київська 27, Київська 98, Єлена, Устя, Вільшанка та Сіверка. Ці сорти витримали конкуренцію з рядом кращих сортів США, Канади та інших країн і внесені до Реєстру у Великій Британії та країнах

ЄС. Наразі професор Михайлов здійснює керівництво науковими дослідженнями з розроблення теоретичних основ і методів селекції, а також створення нових сортів зернових, круп'яних, кормових, багаторічних бобових і злакових трав.

В'ячеслав Григорович Михайлов опублікував понад 180 наукових праць, підготував 12 кандидатів і 2 докторів наук. Він є членом Спеціалізованої вченої ради із захисту дисертацій при ННЦ «Інститут землеробства НААН», членом редакційної колегії журналу «Вісник Українського товариства генетиків і селекціонерів», членом редколегії збірника наукових праць «Фактори експериментальної еволюції організмів».

Нагороджений медалями СРСР, а також медалями ВДНГ СРСР та ВДНГ УРСР, медаллю ім. М. І. Вавилова, відомчими Почесними грамотами та Подяками тощо, нагороджено орденом «За заслуги» III ступеня.

Бажаємо ювіляру довгих років життя, міцного здоров'я, невичерпної енергії та нових творчих злетів на науковій ниві. Нехай Ваші починання завжди супроводжує успіх, здійснюються усі задуми та плани, а повага і підтримка вдячних учнів, колег і виробничників надає наснаги для нових пошуків.

Усіх Вам гараздів, шановний В'ячеславе Григоровичу!

Президія Українського товариства генетиків і селекціонерів ім. М. І. Вавилова

Первинна організація Українського товариства генетиків і селекціонерів ім. М. І. Вавилова ННЦ «Інститут землеробства НААН»

Редколегія журналу «Вісник Українського товариства генетиків і селекціонерів»

Редколегія збірника наукових праць «Фактори експериментальної еволюції організмів»